# Verslag concept

# Commissie Natuur, Landbouw, Water & Milieu

| | | |
|---|---|---|
| Datum commissievergadering | : | 25 juni 2018 |
| Commissievoorzitter | : | H.J. de Graaf |
| Commissiegriffier | : | E. Krijgsman |
| Telefoonnummer/e-mail | : | 023-514 3288 / krijgsmane@noord-holland.nl |

**Aanwezig:**

| | | |
|---|---|---|
| Commissievoorzitter | H.J. de Graaf | |
| Commissiegriffier | E. Krijgsman | |
| Leden van de Commissie | 50PLUS | mw. O.A.C. de Meij |
| | CDA | P.J. de Kam, mw. W. Koning-Hoeve |
| | CU/SGP | M.C.A. Klein |
| | D66 | mw. C. Weemhoff, H.W. Struben, J.H. Rook |
| | GroenLinks | F.J. Kramer, mw. Z. Pels |
| | ONH | B.I.M. Bouberg Wilson (duo) |
| | PvdA | mw. A.A.J. Jellema, N. Papineau Salm |
| | PvdD | A.E. van Liere, mw. L.D. Vermaas |
| | PVV | D.J. van der Sluijs |
| | SP | mw. R. Alberts, mw. J.M.E. de Groot |
| | VVD | mw. E.A.S. Rommel |
| CdK en Gedeputeerden | J. Bond, C.J.M. Loggen | |
| Ambtelijke ondersteuning | | |
| Notulist | Moneypenny / mw. C.E.L. Smits | |

**Afwezig met kennisgeving:** mw. A. van Langen (VVD), A. Tekin (ged.) L.Hj. Voskuil (PvdA)

Agenda

0a. Technische briefing Luchtkwaliteit
0b. Technische briefing gegevensuitvraag Omgevingsdiensten
1. Opening, mededelingen en terugkoppeling werkbezoeken
2. Vaststellen agenda, het verslag van de vorige vergadering, Strategische agenda NLWM, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda
3. Inloophalfuur
4. A-agenda Algemeen
4a. Voordracht Jaarstukken 2017
4b. Voordracht Kaderbrief 2019
5. Rondvraag gedeputeerde Loggen en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
6. B-agenda Landbouw en Faunabeheer
6a. Landbouw/Natuur: Programma Natuurinclusieve landbouw
7. Rondvraag gedeputeerde Bond en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
8. A-agenda Milieu
8a. Milieu: Voordracht zienswijze financiële stukken OD Flevoland, Gooi- en Vechtstreek
8b. Milieu: Voordracht zienswijze financiële stukken OD IJmond
8c. Milieu: Voordracht zienswijze financiële stukken OD Noordzeekanaalgebied
8d. Milieu: Voordracht zienswijze financiële stukken RUD Noord-Holland noord
9. B-agenda Natuur
9a. Natuur/Recreatie/Ruimte: Bespreking Ontwerpwijziging PRV, onderdeel Natuur Netwerk Nederland (NNN)
10. Rondvraag gedeputeerde Tekin en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
11. Sluiting

**0a. Technische briefing Luchtkwaliteit**

Omdat de heer **Tekin** (ged.) door persoonlijke omstandigheden niet aanwezig kan zijn bij de commissievergadering, meldt hij voor aanvang van de technische briefing dat de heer Benschop, de nieuwe CEO van Schiphol, graag zijn visie op Schiphol met de Statencommissie wil bespreken. Gedeputeerde stelt voor de heer Benschop in september uit te nodigen. Hij meldt verder dat de MER Schiphol nog verder is vertraagd. In de provinciale planning staat behandeling van de MER ruim na het reces gepland.
In september is ook de NAM aanwezig bij de commissievergadering.
GS sturen PS het Geurakkoord rond HVG Middenmeer toe. De problemen zijn nog niet voorbij. De heer Tekin spreekt binnenkort weer met de directie en informeert PS over de uitkomsten van dit gesprek.
Hij zal de rondvraag van de heer Klein schriftelijk beantwoorden.

De heer **Van Liere** (PvdD) wil naar aanleiding van de C-agenda een hoorzitting over Schiphol organiseren en ziet combinatiemogelijkheden met het voorstel van gedeputeerde. De heer **Tekin** (ged.) laat de agenda van de commissie aan de commissie over.

Mevrouw **Velthuis** en de heer **Van Belkom** (beleidsadviseurs sector Omgevingsdiensten PNH) praten de commissie bij over luchtkwaliteit. Vorig jaar is de commissie geïnformeerd over de technische aspecten van luchtkwaliteit, luchtmeetnetten en bronnen en bijdragen. Vandaag gaat het over de beleidsmatige aspecten, de invloed van provincie en de verwachte ontwikkeling voor de periode tot 2030. De sheets van hun presentatie zijn bij de vergaderstukken gevoegd.

De heer **De Kam** (CDA) vraagt waarom hotspots worden benoemd als eigenlijk sprake is van een dikke deken van vervuiling boven Nederland. Mevrouw **Velthuis** legt uit dat de wettelijke normen die als basis voor de betreffende kaart dienen anders zijn dan wat de Gezondheidsraad als problematische waarde benoemt. De wettelijke toegestane waarde is vaak hoger (soms twee keer) dan het uitgangspunt van de Gezondheidsraad.

Mevrouw **Velthuis** laat aan de hand van verschillende tabellen uit het RIVM-onderzoek zien welke bronnen primair (rechtstreeks uit de pijp) en secundair (door reactie in de lucht) bijdragen aan luchtvervuiling. Dit onderzoek is in april aan de commissie toegestuurd. De provincie heeft via beleid en via het uitoefenen van bevoegd gezag invloed op de mate van vervuiling. Beleidskeuzes betreffen dossiers als energietransitie, verkeer en de internationale inzet om vervuiling terug te dringen. Met toezicht, handhaving en vergunningverlening wordt dit beleid in praktijk gebracht. De provincie heeft momenteel twee projecten om luchtkwaliteit te verbeteren: het Verbod Varend Ontgassen en de pilot Monitoring. De heer **Van Belkom** legt uit dat de provincie in deze tweejarige pilot luchtkwaliteit, geur en (verkeers)geluid wil monitoren. Er wordt een fijnmazig, flexibel inzetbaar meetnetwerk gebouwd om de omgevingskwaliteit inzichtelijk te maken en ervaring op te doen met Big Data en goedkopere meetapparatuur. In 2019 wordt gemeten en in 2020 wordt geëvalueerd. De provincie werkt samen met allerlei partners.

VRAGENRONDE
Mevrouw **Koning** (CDA) vraagt hoe de pilot zich verhoudt tot de subsidie op houtpaletkachels. De **voorzitter** meent dat dit een politieke vraag is.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) vraagt of er al sanctiemaatregelen worden genomen op varend ontgassen. Mevrouw **Velthuis** legt uit dat er nog geen sancties worden opgelegd omdat er nog geen ontgassingsinstallatie beschikbaar is. Als deze na de zomer operationeel is in de haven van Amsterdam, wordt ook handhaving en toezicht ingericht.

De heer **De Kam** (CDA) vraagt wat het werkgebied van de pilot is. De heer **Van Belkom** geeft aan dat de pilot zich beperkt tot de woningbouwlocaties in het NZKG, maar dat het gebied kan worden uitgebreid omdat het systeem flexibel is. De pilot is bedoeld om te leren. Bij een succes kan het systeem breder worden uitgerold.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vraagt wat de provincie kan doen aan de vervuiling door huishoudens in Amsterdam. Mevrouw **Velthuis** legt uit dat de provincie meepraat in het kader van de energietransitie, maar dat de gemeente in actie moet komen met bouw- en regelgeving voor nieuwbouw. Mevrouw **De Meij** (50PLUS) weet dat drie grote coöperaties voor 2050 geen investeringen kunnen doen. De **voorzitter** merkt op dat ook dit een politieke discussie is.

De **voorzitter** dankt mevrouw Velthuis en de heer Van Belkom voor hun toelichting.

**0b. Technische briefing stand van zaken Omgevingsdiensten**

De heer **Vervaart** en de heer **Engelman** (beleidsadviseurs sector Omgevingsdiensten PNH) gaan in hun presentatie niet alleen in op de stand van zaken van het Vergunningen, Toezicht en Handhavingsstelsel (VTH-stelsel), de samenwerking rond het Noordzeekanaal en de gegevensuitvraag bij de Omgevingsdiensten, maar stippen ook allerlei ontwikkelingen binnen de vier omgevingsdiensten aan: de komst van de Omgevingswet, de nieuwe kostprijssystematiek, het capaciteitstekort door krapte op de arbeidsmarkt, het budget voor de Omgevingsdiensten en het feit dat de RUD Noord-Holland noord ook een omgevingsdienst wordt. De sheets van hun presentatie zijn bij de vergaderstukken gevoegd.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt of alle gemeenten zijn aangesloten bij de OD IJmond. De heer **Struben** (D66) vraagt of dit ook het geval is bij de RUD Noord-Holland noord. De heer **Vervaart** bevestigt dat er geen witte vlekken meer zijn in Noord-Holland en dat er goed ambtelijk en bestuurlijk overleg is.

De heer **Vervaart** legt verder uit dat er in het NZKG een innovatieve samenwerking rond de natte as wordt geambieerd tussen de twee OD's. De meerwaarde en mogelijkheden van zo'n samenwerking worden nu geïnventariseerd. Voor eind 2018 zijn de resultaten van dit onderzoek beschikbaar. PS ontvangen op korte termijn de voortgangsrapportage over het twee jaar durende validatietraject Prestatie Gericht Financieren bij de OD NZKG. De heer Vervaart verwacht dit najaar voorstellen om de kengetallen en de systematiek aan te passen.
GS streven ernaar de informatievoorziening over de OD's aan PS te verbeteren, met informatie van het juiste abstractieniveau die niet alleen bij incidenten beschikbaar is. Zo beslissen GS binnenkort bijvoorbeeld of de last onder dwangsom voortaan wordt gepubliceerd, worden regelmatig technische briefings georganiseerd en worden PS uitgenodigd voor werk- en locatiebezoeken. Ook worden de informatiestromen vanuit de OD's meer uniform op basis van indicatoren.

VRAGENRONDE

De heer **Klein** (CU/SGP) vraagt hoe vaak een last onder dwangsom wordt opgelegd. De heer **Vervaart** antwoordt dat dit enkele malen per jaar gebeurt.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vraagt of bedrijven nu niet weten dat ze een regel overschrijden en uit haar zorg over het feit dat de vier ICT-systemen van de OD's niet kunnen communiceren. De heer **Vervaart** legt uit dat bedrijven nu ook weten van de last onder dwangsom, maar dat een publicatie wordt toegevoegd zodat de overtreding breder bekend wordt. Hij beaamt dat iedere OD eigen ICT-programma's heeft, maar weet dat de diensten werken aan de overgang naar één systeem.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt of de burgers OD's gemakkelijker kunnen vinden. De heer **Vervaart** heeft daar geen cijfers over en verwijst hem naar GS. GS vinden het belangrijk dat de bekendheid en de zichtbaarheid van de OD's toenemen.

Mevrouw **Koning** (CDA) vraagt hoe de publicatie van de last onder dwangsom zich verhoudt tot de privacywetgeving. De heer **Vervaart** legt uit dat publicatie is toegestaan, omdat het openbare informatie is die WOB-baar is. Hij benadrukt dat GS het voorstel nog moeten goedkeuren.
Mevrouw **Koning** (CDA) vraagt wat de meerwaarde van publicatie is. De heer **Vervaart** legt uit dat zo duidelijker wordt wie een milieuovertreding begaat.

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt welke producten niet meer worden aangeboden. De heer **Vervaart** legt uit dat in 2019 het productenboek van de OD NZKG wordt gecomprimeerd qua tijdschrijven, maar dat de geleverde producten gelijk blijven.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) vraagt of er nieuws is over de bijdrage van de provincie Flevoland en de kostprijsindex. De heer **Vervaart** weet dat er een besluit is genomen. Dit komt in de commissievergadering aan de orde.

De heer **Struben** (D66) vraagt of landelijk wordt geëvalueerd of gemeenten en klanten tevreden zijn, en of het systeem kosteneffectiever is geworden. De heer **Vervaart** legt uit dat het Rijk om

de twee jaar het VTH-stelsel evalueert. De OD's evalueren of hun klanten tevreden zijn en hoe de dienstverlening wordt gewaardeerd. Uit de landelijke evaluatie blijkt dat het VTH-stelsel robuust is en beter dan voorheen werkt. Uiteraard zijn er verbeteringen mogelijk.

De **voorzitter** dankt de heren Vervaart en Engelman voor de zeer technische briefing.

**1. Opening, mededelingen en terugblik werkbezoeken**

De **voorzitter** heet allen welkom bij de laatste commissievergadering van NLWM voor het reces. Hij meldt dat de heer Tekin afwezig is in verband met een begrafenis. Hij wordt vervangen door de heer Bond.
Het BOT-overleg over het Waddenfonds is verzet naar 27 september.
De technische sessies over de jaarstukken zijn na de commissievergadering.
Op 24 september is de bijeenkomst met de NAM gepland.
De commissieleden ontvangen een uitnodiging voor het werkbezoek aan de TBO's op 6 september.
De griffie verzoekt PS in Twitterberichten gebruik te maken van #PSNH.

Er wordt kort teruggeblikt op de verschillende werkbezoeken die zijn afgelegd. Mevrouw **Koning** (CDA) meldt dat de bijeenkomst bij Greenport Aalsmeer inzicht bood in de geldstromen en de besteding daarvan. De heer **Van der Sluijs** (PVV) was bij de Nieuwe Afsluitdijk, die 450 miljoen euro kost en de veiligheid en de mobiliteit moet verbeteren, maar helaas geen tunnels of brug bij de sluizen bevat. De **voorzitter** vond het bij het werkbezoek aan het vliegveld Hilversum indrukwekkend om te zien hoeveel partijen samenwerken. Het vliegveld heeft in de omgeving een goede reputatie. Onder andere de heer **Papineau Salm** (PvdA) was op uitnodiging van de Milieufederatie bij de discussie over boeren en burgers en het toneelstuk De Koning van het Grasland. Mevrouw **Weemhoff** (D66) vond het toneelstuk zeer de moeite waard. Het liet zien wat een verandering naar natuurinclusieve landbouw doet met de innerlijke wereld van de agrariër. De **voorzitter** memoreert het werkbezoek aan de A8/A9 op initiatief van de natuurorganisaties. Het landschapsplan is inmiddels behandeld in de commissie M&F.

De **voorzitter** meldt namens de heer Tekin dat voorafgaand aan de commissievergadering van 24 september een gesprek met de heer Benschop, de nieuwe CEO van Schiphol, wordt georganiseerd.
De heer **Van Liere** (PvdD) refereert aan de brief van de Milieufederatie op de C-agenda en pleit ervoor om een hoorzitting over de toekomst van Schiphol te organiseren, in combinatie met het gesprek met de heer Benschop.
Mevrouw **De Groot** (SP) wil deze brief als B-agendapunt behandelen. Milieufederatie organiseert graag nog voor september een bezoek voor de commissie.
Mevrouw **Koning** (CDA) wil eerst weten welk doel en onderwerp een hoorzitting zou hebben.
De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vindt het een goed idee om een onderwerp dat zo breed speelt ook breed aan de orde te laten komen in één bijeenkomst.
De heer **Struben** (D66) ziet een hoorzitting als laatste politieke middel, maar vindt een informatiebijeenkomst wel nuttig.
De heer **Kramer** (GroenLinks) onderschrijft het voorstel van de PvdD. Een andere vorm is second best.
De heer **Klein** (CU/SGP) ziet graag een breder overleg over lange afstand mobiliteit.
De **voorzitter** bespreekt de mogelijkheden met de heer Tekin. Het bezoek van de heer Benschop moet goed worden voorbereid.

De spreektijden zijn vastgesteld voor 3,5 vergaderuur.
Agendapunt 14c wordt op verzoek van de SP naar de B-agenda van 24 september verplaatst.

**2. Vaststellen agenda, het verslag van de vorige vergadering, Strategische agenda NLWM, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda**

Het agendapunt Voordracht Jaarrekening wordt op 5 juli besproken in de commissie Mobiliteit en Financiën. De agenda wordt met deze wijziging vastgesteld.
Het verslag van 28 mei 2018 wordt ongewijzigd vastgesteld.
De Strategische Statenagenda wordt ongewijzigd vastgesteld.
De moties- en toezeggingenlijsten worden ongewijzigd vastgesteld.
De C-agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.
De heer **Rook** (D66) wil het C-agendapunt Voortgangsrapportage KRW behandelen op de B-agenda.
De **voorzitter** legt uit dat hij hiertoe een gemotiveerd behandelvoorstel kan indienen.

**3. Inloophalfuur**

Er zijn drie aanmeldingen voor het inloophalfuur.

INSPRAAK

De heer **Lemmers** (bijenmissionaris en huisimker van onder andere PNH) spreekt in over een subsidie voor bijenhotels voor het vergroenen van 200 schoolpleinen en over bijeneducatie. Zijn inspreekbijdrage is als bijlage bij de vergaderstukken gevoegd.

VRAGENRONDE

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt of insectenhotels ook voldoen voor de wilde bij. De heer **Lemmers** bevestigt dit.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vraagt of de heer Lemmens PS om €5.000 vraagt. De heer **Lemmers** ziet de BIJdrage als investering voor de toekomst om te voorkomen dat kinderen vervreemden van de natuur.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) vraagt of de maatregelen van de provincie de wilde bij verdringen en steunt het verzoek van de heer Lemmens. De heer **Struben** (D66) vraagt hoeveel bijenhotels er zijn in de tuin van het provinciehuis en overweegt een initiatiefvoorstel voor het verzoek van de heer Lemmens. De heer **Lemmers** heeft in 2012 een bijenvolk aangeboden voor de provincietuin. De wilde bij en de honingbij zijn concurrenten als er voedselgebrek is. Het provinciale maaibeleid is dus toe te juichen.

De heer **Kramer** (GroenLinks) steunt het voorstel van de heer Lemmens en vraagt of hij GS al om een bijdrage heeft gevraagd. De heer **Lemmers** heeft sinds november 2017 met de stichting Bijenvrienden bij 70 scholen een bijenhotel geplaatst. De provincie heeft nog geen bijenhotel. Het hotel laat het nut van bijen zien aan alle bezoekers. Hij heeft zijn vraag nog niet aan GS voorgelegd. De **voorzitter** meldt dat er wel een bijenkast in de tuin van het provinciehuis staat.

De heer **Klein** (CU/SGP) vraagt of de heer Lemmens zich ook tot andere bedrijven heeft gewend met een sponsorverzoek. De heer **Lemmers** meldt dat de Rabobank al vier jaar sponsor is. De bewustwording groeit inderdaad, ook bij gemeenten. Hij heeft nog geen andere bedrijven benaderd, maar hij hoopt op BIJstand met een BIJdrage van de provincie.

INSPRAAK

Mevrouw **Bouwman** (namens de Stichting Zuyderzeedijk) en mevrouw **Van der Meer** (namens de IJsselmeervereniging) spreken in over aanvullende burgerparticipatie bij de dijkversterking van de Markermeerdijken. Hun inspreekbijdragen zijn als bijlagen bij de vergaderstukken gevoegd.

VRAGENRONDE

De heer **Klein** (CU/SGP) kent de informatie uit het nieuwe rapport van de Commissie MER niet. Mevrouw **Van der Meer** stuurt het rapport via de griffie aan PS toe.

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt welke reactie de insprekers van de "marathonsessie" hebben gehad van de provincie en of de bewoners van de gemeente Waterland betrokken zijn bij de nieuwe meekoppelkansen in Marken. Mevrouw **Van der Meer** weet dat Marken onder Rijkswaterstaat valt en dat het plan met de gemeenteraad en de eilandraad is besproken. Ze heeft niet gemerkt dat PS hebben geluisterd naar de argumenten uit de marathonzitting met alle steden langs de dijk. Ze heeft geen grote veranderingen gezien en heeft de indruk dat de kleine veranderingen die zijn gerealiseerd onder druk van advocaten tot stand zijn gekomen.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vraagt of de insprekers weten dat een meerderheid van PS destijds niet voor alternatieven zoals in Durgerdam was, maar voor het afgeven van de Verklaring van geen bezwaar en dat gedeputeerde aangaf dat op bepaalde plekken een alternatief niet mogelijk was. Mevrouw **Van der Meer** vraagt voor de gehele dijk om bewonersparticipatie met externe deskundigen en een onafhankelijke voorzitter, om alternatieve oplossingen te onderzoeken. De onmogelijkheid van deze alternatieven is nog niet aangetoond. Als er geen alternatieven zijn, willen bewoners akkoord gaan. In Durgerdam en Uitdam was wel ruimte voor echte burgerparticipatie.

De heer **De Kam** (CDA) vraagt wat het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HNK) met de zienswijzen heeft gedaan en of de bezwaar- en beroepsprocedure soelaas biedt. Mevrouw **Van der**

**Meer** weet dat er 142 zienswijzen zijn ingediend. Het besluit van het HNK wordt in september verwacht. Ze hoopt dat het bewonersoverleg nog voor september kan plaatsvinden, of dat het besluit wordt uitgesteld.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) vraagt waarom er nog geen serieus gesprek is geweest met HNK, waarom de participatie niet voldoende was en hoe dit voor september hersteld kan worden. Mevrouw **Van der Meer** legt uit dat er veel eenrichtingscontact is geweest tussen alliantie, HNK en bewoners, zonder discussie over mogelijke alternatieven. Er is een heel kwantitatieve evaluatie van de participatie gedaan waarin de bewoners zich niet herkennen. Er was geen bewonersparticipatie conform de Code Maatschappelijke Participatie.

Mevrouw **Rommel** (VVD) vraagt of de bewoners de deskundigheid van het HNK in het overleg willen betrekken of alleen een onafhankelijke voorzitter wensen. Mevrouw **Van der Meer** stelt veel prijs op de deelname van de deskundigen uit het HNK, naast de externe experts.

De heer **Rook** (D66) vraagt welke gebieden prioriteit hebben om nogmaals te bezien. Mevrouw **Bouwman** benadrukt dat voor alle stukken van de dijk projecten onder de loep moeten worden genomen. Mevrouw **Van der Meer** vult aan dat de Commissie MER module 3, 6, 9 en 15 als niet vergunbaar kwalificeert. Ze stuurt PS een overzicht van knelpunten gekoppeld aan de betreffende zienswijze toe.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt of de insprekers in contact zijn met de hoogheemraad. Mevrouw **Van der Meer** herhaalt dat er veel contact is, maar niet op de gewenste manier. De bewoners willen ook de alternatieven bespreken, zodat de juiste beslissing kan worden genomen.

Mevrouw **Koning** (CDA) vraagt of het verzoek om burgerparticipatie ook bij het AB van het waterschap is neergelegd. Mevrouw **Van der Meer** bevestigt dit, maar benadrukt dat het AB geen besliskracht heeft omdat dit onderwerp in 2003 is gemandateerd aan het DB.

De **voorzitter** dankt de insprekers voor hun bijdrage.

**4. A-agenda Algemeen**

**4b. Voordracht Kaderbrief 2019**

De **voorzitter** licht het agendapunt toe en geeft het in bespreking.

EERSTE TERMIJN

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) heeft alleen financiële opmerkingen.

De heer **Klein** (CU/SGP) is verbaasd en bezorgd over de 6 fte extra voor bodemtaken en vraagt of de oproep van Veilig Verkeer Nederland voor minder bomen langs provinciale wegen in het kader van veiligheid is meegewogen bij regel A-l. Hij pleit daarnaast voor het inrichten van een nieuwe insectenhoofdstructuur met het provinciale wegen- en waternetwerk.

De heer **Van Liere** (PvdD) betreurt het dat de meerjarenraming over de faunaschade en de Reserve Groen nog niet naar PS worden gestuurd en wil deze informatie voor de Statenvergadering ontvangen. Intensivering van de landbouw heeft geleid tot een stijging van het aantal ganzen en dus van de schade. Hij betreurt het feit dat hieraan extra geld wordt besteed. De provincie bestrijdt de gans, maar de schade neemt toe.

Mevrouw **Rommel** (VVD) meent dat het aantal ganzen en de schade stijgt door intensieve landbouw, maar ook door de problemen met het ganzenbeheer. Het is logisch dat boeren hiervoor worden gecompenseerd.

De heer **Van Liere** (PvdD) benadrukt dat ganzen wel bestreden worden.

Mevrouw **Rommel** (VVD) memoreert eerder besproken problemen bij het vangen van ganzen en hoopt dat de PvdD ook vindt dat er onvoldoende ganzenbeheer heeft plaatsgevonden, waardoor er te veel ganzen zijn.

De heer **Van Liere** (PvdD) ziet dit verband niet in de cijfers terug. In de jaren dat er wel ontheffingen werden verleend, liep de schade ook op. Hij vraagt zich af of het onvermijdelijke kosten zijn, maar vindt wel dat ernstige schade gecompenseerd moet worden. Hij is blij met de grote herbestemming

van 17,5 miljoen voor natuur en de investering in bermen van provinciale wegen. Dit is eigenlijk de uitvoering van een eerder initiatiefvoorstel van zijn hand. Hij steunt het voorstel van de CU/SGP en het verzoek van de eerste inspreker en pleit voor meer investeringen in eiwittransitie.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) merkt op dat de provincie niet 33 miljoen heeft bezuinigd op natuur.

De heer **Van Liere** (PvdD) constateert dat er in plaats van de oorspronkelijke 33 miljoen 17,5 miljoen in de Reserve Groen wordt gestort.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) is blij met de kleine stappen om het tekort voor het NNN te dichten. Ze heeft geen antwoord op haar technische vraag naar het benodigde budget om het NNN te realiseren. Ze vraagt of dit 135 miljoen is en of dit een extra storting nodig maakt. Ook wil ze weten waarom budget wordt gereserveerd voor de Watervisie als er nog geen beleid is.

Mevrouw **Alberts** (SP) sluit zich aan bij de opmerking over NNN van GroenLinks en over het bermbeleid van de heren Klein en Van Liere. Ze hoopt hierover samen een motie te schrijven.

De heer **Van der Sluijs** (PVV) heeft alleen financiële bezwaren bij de voordracht.

De heer **De Kam** (CDA) ziet en hoort in de Kaderbrief en in het debat een hoge versus een zeer hoge ambitie. Hij is blij met de maatregelen voor biodiverse bermen langs de provinciale wegen en de pilot voor luchtkwaliteit.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) dankt GS voor de antwoorden op de technische vragen. Ze vraagt of de waterrecreatieprojecten ter waarde van 2 miljoen per jaar aan de commissie worden voorgelegd en heeft suggesties voor het vrijvallende bedrag van €950.000 dat in de Zomernota terugkomt, maar wacht de uitkomst van het BOT-overleg over de Jaarrekening 2017 af voordat ze hiermee komt.

De heer **Rook** (D66) is positief over het resultaat van de Kaderbrief, maar voorziet grote opgaven in klimaatadaptatie, circulaire economie en duurzaamheid. Hij beschouwt de 2 miljoen voor waterrecreatie als incidenteel geld en wil de beslissing over structurele budgetten bij de nieuwe Staten neerleggen.

Mevrouw **Rommel** (VVD) uit haar zorg over de groeiende faunaschade en vraagt GS naar de stand van zaken. Daarnaast wil ze daar waar natuurvriendelijke oevers worden aangelegd ruimte bieden aan sportvissers en natuurliefhebbers, ook de minder validen.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) vraagt of de VVD een specifieke plek in gedachten heeft voor de sportvissers.

Mevrouw **Rommel** (VVD) wil alle inwoners laten genieten van het water, ook natuurliefhebbers en sportvissers, en vraagt daar nu al aandacht voor.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) is blij met het positieve resultaat en het extra geld voor Nieuw groen. Ze vraagt waarom het eigen risico bij faunaschade niet omhoog kan.

De heer **Loggen** (ged.) brengt de vraag over meekoppelkansen en de insectenhoofdstructuur over aan gedeputeerde Post.
Hij neemt de suggestie van de VVD mee om bij de natuurvriendelijke oevers te inventariseren waar mogelijkheden zijn om de plek breder toegankelijk te maken.
Gedeputeerde streeft ernaar om de middelen voor waterrecreatie in deze periode uit te geven. De vastgestelde visie loopt tot 2030, dus verder dan deze Statenperiode. Meerjarig programmeren vraagt meerjarige middelen. Infrastructurele plannen zoals het aanpakken van waterwegen vragen forse investeringen. GS zullen dergelijke plannen voorleggen aan PS.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) meent dat een volgende gedeputeerde Water moet bepalen hoeveel geld er voor die projecten wordt uitgetrokken.

De heer **Loggen** (ged.) herhaalt dat er voor vier jaar wordt geprogrammeerd voor natuur en infrastructuur. Lopende projecten in bijvoorbeeld waterrecreatie worden met voldoende middelen

overdragen aan het volgende college. Uiteraard kan het budget onderdeel zijn van de onderhandelingen.

De heer **Papineau** Salm (PvdA) vraagt of de geplande gelden in de reguliere begroting kunnen worden opgenomen.

De heer **Loggen** (ged.) legt uit dat er voor de beschikbare 10 miljoen voor deze periode een programma is gemaakt. Dit was echter incidenteel geld en tot 2030 is ook structurele financiering nodig voor het meerjarig programmeren. Daarom vraagt hij nu budget aan in de Kaderbrief, dat straks in de begroting wordt opgenomen.

De heer **Bond** (ged.) legt uit dat de 6 fte bodemtaken de continuering van het besluit uit 2016 betreft, gezien het uitstel van de Omgevingswet.
Hij is blij met het compliment van de heer Lemmens over het maaibeleid en bermbeheer. Het is interessant om na de evaluatie te bezien of dit beheer kan worden uitgebreid. Dit raakt deels de portefeuille van gedeputeerde Post, ook financieel. De suggestie om een insectenhoofdstructuur in te richten hoort dus ook deels bij haar thuis.
De heer Bond ziet de 17,5 miljoen als invulling van de eerder gedane toezegging.
In 2002 werd de gans met de nieuwe wetgeving beschermd. Daardoor is de ganzenpopulatie sterk gegroeid. De keuze voor het inzaaien van gewassen is aan de individuele boer. Het landelijke ganzenbeleid is de basis voor de vergoeding aan gedupeerde boeren. De schade in Noord-Holland stijgt, ook omdat de provincie aantrekkelijk is voor ganzen. De provincie hanteert 5% eigen risico voor de agrariërs en €250 per aanvraag. Gedeputeerde wil het Ganzenakkoord in stand houden, omdat daarmee op natuurgronden beheerd kan worden. Friesland heeft het eigen risico verhoogd naar 20% en de mogelijkheden voor de jacht uitgebreid.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vraagt hoeveel belastinggeld gedeputeerde in het schadefonds wil uitkeren. Ze wil een deel van de schade bij de veroorzakers neerleggen.

De heer **Bond** (ged.) vraagt wie de veroorzakers zijn.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) vindt dat het verschil maakt wat men zaait en wil een hoger risico hanteren voor het zaaien van gewassen waar ganzen van houden.

De heer **Bond** (ged.) wil zich niet bemoeien met de bedrijfsvoering van boeren. Alleen rond Schiphol ontvangen boeren van het Rijk een premie voor het omploegen van graanstoppels.

De heer **Van Liere** (PvdD) vraagt of gedeputeerde zegt dat het verlagen van het eigen risico betekent dat de provincie zich bemoeit met de bedrijfsvoering van boeren.

De heer **Bond** (ged.) herhaalt dat hij niet wil overstappen op het Friese model, waarin de schadevergoeding is verlaagd in combinatie met een uitbreiding van de jachtmogelijkheden.
In de afgelopen tien jaar zijn alle vergunningen of ontheffingen in Noord-Holland bij de rechter in stand gebleven. Er zit een goede balans in het vergunningensysteem en het schaderegime. GS blijven in gesprek om tot verbetering van de schadeprognoses voor de komende jaren te komen.
Gedeputeerde heeft op dit moment incomplete cijfers over de meerjarenraming voor de reserve Groen en adviseert PS deze te bestuderen bij het Programma Natuurontwikkeling dat in het najaar komt. Dan zijn de cijfers compleet.

De heer **Van Liere** (PvdD) hoort de toezegging dat PS de cijfers die er nu zijn ontvangen en in het najaar met GS in debat kunnen over de definitieve cijfers.

De heer **Bond** (ged.) zegt toe de nu beschikbare cijfers voor de meerjarenramingen aan PS toe te sturen.

TWEEDE TERMIJN
De heer **Klein** (CU/SGP) is blij met de positieve reactie op het idee van een insectenhoofdstructuur en is tevreden met de inzet van de provincie op dit terrein. Hij komt met een motie om de keuzes voor een integraal verbindend netwerk te vergemakkelijken.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) wordt vaak met overheidsbemoeienis geconfronteerd en verbaast zich over de opstelling van GS om niet mee te willen denken over de gewassen die een boer zaait.

De heer **Van Liere** (PvdD) is voorstander van natuurvriendelijke oevers en hoopt dat er minder sportvissers gebruik van maken, omdat zij tot 2027 lood gebruiken bij het vissen. Hij wil minder ruimte geven aan deze natuurschadelijke en dieronvriendelijke hobby.

Mevrouw **Rommel** (VVD) weet dat de PvdD niet van sportvissers houdt, maar meent dat de PvdD alle inwoners van Noord-Holland wil laten genieten van de natuur.

De heer **Van Liere** (PvdD) weet dat mensen ook op een milieu- en diervriendelijke manier van de natuur kunnen genieten.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) herhaalt haar vraag over het budget dat nodig is voor de afronding van het NNN en wil de natuurvriendelijke oevers niet openstellen voor sportvissers.

De heer **Van der Sluijs** (PVV) meent dat een eventuele uitbreiding van het project Bijen en bermen na de evaluatie precies past op het plan en de motie van de heer Klein, die daarmee overbodig lijkt.

De heer **Klein** (CU/SGP) vindt dat een richtinggevende motie voor de uitwerking nooit kwaad kan, ook omdat gedeputeerde Post geen commissievergadering meer heeft voor PS.

De heer **Loggen** (ged.) benadrukt dat natuurbeleving voor alle inwoners is en dat een deel daarvan sportvisser is. Voor die groep wordt ook beleid gemaakt. Het is verstandig dat natuur toegankelijk is als de provincie investeert in natuurvriendelijke oevers en dat meekoppelkansen waar mogelijk worden benut.

De heer **Bond** (ged.) verwijst mevrouw Pels voor het NNN-budget en de voortgang daarin naar de Najaarsnotitie. Het aantal meters is een harde afspraak met het Rijk en Europa.
De evaluatie van het bermbeleid is onderdeel van het huidige project. Gedeputeerde adviseert PS om deze af te wachten alvorens plannen te maken voor een bremsnelweg voor insecten.

De heer **Klein** (CU/SGP) gebruikte de term "insectenhoofdstructuur".

De **voorzitter** concludeert dat de *Voordracht Kaderbrief 2019* met het verslag van deze vergadering wordt doorgeleid naar PS van 9 juli 2018.

**5. Rondvraag gedeputeerde Loggen en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa**

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) refereert aan de toezegging van GS om een proef te doen met anoniem solliciteren. Inmiddels zijn vijf grote gemeenten hiermee gestopt omdat het geen toegevoegde waarde biedt. Ze vraagt of GS deze geluiden willen meewegen in de besluitvorming.
De heer **Loggen** (ged.) benadrukt dat de provincie alleen een pilot doet als deze toegevoegde waarde heeft. Hij heeft geïnventariseerd welke mogelijke pilotprojecten er zijn bij de provincie. Zijn brief hierover komt binnenkort naar PS.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) refereert aan de noodkreet van de insprekers over het gebrek aan burgerparticipatie rond de versterking van de Zuiderzeedijken en vraagt welke contacten gedeputeerde heeft met HNK om zorgvuldig overleg te stimuleren.
De heer **Loggen** (ged.) legt uit dat de dijkversterking een traject van 33 km betreft, waarbij in alle segmenten verschillende zaken spelen. Zijn contacten met HNK zijn goed. Hij heeft met hen over burgerparticipatie gesproken en kent de voorbeelden van bijvoorbeeld Durgerdam. Het kan altijd beter, maar het is geen kommer en kwel. Zo is vorige week de minister nog op bezoek geweest voor een gesprek met alle betrokken partijen. Hij kent de zorgen over de risicoberekeningen en heeft deze nogmaals aan de minister overgebracht, maar benadrukt dat niet iedereen krijgt wat hij wil. De schriftelijke vragen van de PvdA worden op korte termijn beantwoord.
De heer **Kramer** (GroenLinks) meent dat de heer Loggen de klacht van de insprekers niet heeft gehoord.
De **voorzitter** staat geen verdere discussie toe. De insprekers spreken in bij de commissie en niet bij GS. De heer Loggen heeft een vraag van de heer Papineau Salm naar aanleiding van de inspraak beantwoord.

**6. B-agenda Landbouw en Faunabeheer**

**6a. Landbouw/Natuur: Programma Natuurinclusieve landbouw**

De **voorzitter** licht het agendapunt toe en geeft het in bespreking.

TOELICHTING
Mevrouw **Vermaas** (PvdD) meldt dat de motie als afgedaan kan worden beschouwd nu haar vraag om een pilot heeft geresulteerd in een programma.

COMMISSIEBEHANDELING
Mevrouw **Vermaas** (PvdD) heeft een aantal verbeterpunten. Zo ziet ze graag op korte termijn een meer concrete invulling voor 2018 en 2019 en uit ze haar zorg over de betrokkenheid van Bayer. Ze hoopt dat de provincie een geschiktere partner zoekt. Ze vraagt of de korting van €250.000 voor natuurvriendelijke oevers niet uit het budget van 1 miljoen voor natuurinclusieve landbouw maar uit het waterrecreatiebudget kan komen.

Mevrouw **Rommel** (VVD) is ook benieuwd naar de concrete invulling van de plannen. P.16 van Groen Kapitaal lijkt haar een illusie. De innovatieve methoden voor de landbouw zijn een belangrijk aandachtspunt, omdat naast de financiën ook de voedselopbrengst onderzocht moeten worden. Ze is benieuwd naar de omzetting van de wetenschappelijke resultaten naar de praktijk en naar het vervolg van de nu lopende projecten en onderzoeken.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) ziet graag een jaarlijkse rapportage over dit programma. Voedselveiligheid, gezondheid, klimaat, natuur en landschap staan in de spotlights in de maatschappelijke discussie. De uitdaging is het vinden van het verdienmodel van de toekomst. Ze hoopt dat de provincie met bijvoorbeeld de subsidie voor bloeiende akkerranden een beweging en cultuuromslag in gang kan zetten. Dit is een kwestie van lange adem. Veel agrariërs willen de transitie inzetten, maar zijn op de wachtlijst voor deze subsidie beland. Ze roept GS op om deze koplopers te faciliteren en complimenteert de Agrarische Natuurvereniging en de heer Huiberts met hun initiatieven. De provincie moet de koplopers en volgers ontzorgen. De bodemcoaches zijn een goede manier om de transitie mogelijk te maken. Inzet op een netwerk van koplopers, een koppeling tussen de programma's Bodemdaling, Veenweide en Natuurinclusieve landbouw en het overlegjaar zijn goede initiatieven. Ze vraagt aandacht voor de discrepantie tussen natuurintensief en natuurinclusief. De noodzaak om over te stappen naar circulaire productie (kringlooplandbouw) is voor D66 duidelijk. De provincie moet hierin investeren.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) complimenteert GS met het duidelijke onderzoek en heldere toekomstbeeld. Alle landbouw moet duurzaam zijn en het streven is grondgebonden landbouw in 2030 zo veel mogelijk natuurinclusief te laten zijn. Zorgpunten zijn het gebrek aan natuurinclusieve consumenten en de onduidelijkheid in het beleid. Hier ligt een grote taak voor de provincie. De bodemcoach is een goed instrument. Ze beschouwt de motie als afgedaan. Ze vraagt wat GS nodig achten om sneller tot all inclusive-natuurinclusieve landbouw te komen en ze kijkt uit naar het congres eind 2018.

Mevrouw **Koning** (CDA) complimenteert GS met de brede wijze waarop het onderwerp is belicht. Ze meent dat de term "natuurinclusieve landbouw" verwarrend is en benadrukt het belang van verder onderzoek om voedselvoorziening en biodiversiteit samen op te laten gaan. In de natuurinclusieve praktijk moeten de bedrijven ook economisch duurzaam blijven. Hierbij is het van belang langdurige afspraken te maken over financiële compensatie. Ze is blij met de bodemcoaches en de voorstellen voor Living Lab en de uitwerking van fase 1 en 2. Het is goed dat maatwerk mogelijk is, omdat de uitgangssituatie van ieder bedrijf anders is. Niet iedereen moet zo snel mogelijk naar fase 4. Er is een duurzaam systeem van voedselvoorziening nodig, om ook in de toekomst voldoende voedsel te kunnen produceren. In Nederland wordt al efficiënt geproduceerd en natuurinclusiviteit mag dat niet verstoren. Ze vraagt GS deze bredere insteek mee te wegen in de uitwerking van het beleid.

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) vraagt of mevrouw Koning het onderzoek van de universiteit van Oxford kent, dat concludeert dat de wereldbevolking alleen gevoed kan worden door minder vee te houden.

Mevrouw **Koning** (CDA) kent dit onderzoek niet

Mevrouw **Vermaas** (PvdD) stuurt het onderzoek aan haar toe.

Mevrouw **Alberts** (SP) merkt dat het tij is gekeerd en dat boeren graag meewerken aan natuurinclusieve landbouw. Ze doet in het kader van de wereldvoedselvoorziening de oproep om

kennis te exporteren in plaats van voedsel. Ze vraagt aandacht voor het feit dat voor het betere, natuurinclusief geproduceerde voedsel een hoger btw-tarief geldt en wil weten of GS dit al in Den Haag hebben aangekaart. Om goed voedsel goed bereikbaar te maken voor een breder publiek moet de race to the bottom worden omgekeerd.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) beschouwt de motie als afgedaan, maar ziet het programma als begin. Ze
roept GS op om concrete doelen te stellen, een tijdpad te benoemen en aandacht te hebben voor de verbinding tussen producent en consument met bijvoorbeeld stadslandbouw.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) ziet dat veel wordt gedaan aan het duurzamer maken van landbouw en dat dit tijd kost. Het is goed dat de ambitie is om landbouw meer natuurinclusief te maken via verschillende paden. Ze vraagt wie de stand van zaken evalueert en is blij met de bodemcoaches.

De heer **Klein** (CU/SGP) is groot voorstander van volhoudbare landbouw, zowel voor de boer als voor de aarde. Hij is blij met dit programma. Het is maatschappelijk urgent en veel boeren willen eraan bijdragen. De CU/SGP wil boeren helpen om op een eerlijke manier een goede boterham te verdienen, door op een echt andere manier te boeren. De heer Klein benadrukt het belang van punt 7, het positief benaderen van boeren, en van het feit dat boeren gemakkelijk mee moeten kunnen doen, ook stap voor stap. Natuurinclusieve landbouw moet grijpbaar, haalbaar en financieel aantrekkelijk zijn. Hij pleit voor een fasering zonder de light-variant en vindt verlaging van het beschikbare bedrag voorbarig. De motie is hiermee afgedaan.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) ziet uit naar het bestedingsvoorstel voor de resterende periode en vraagt of GS mogelijkheden zien om de negatieve kortetermijneffecten van omschakeling beleidsmatig te compenseren of mitigeren.

De heer **Bond** (ged.) dankt de commissieleden voor de complimenten over het programma. Het beschrijft mogelijke stappen naar natuurinclusieve landbouw en de rol van de provincie daarbij. Het bedrag van €750.000 is voldoende voor dit jaar. Mocht er meer geld nodig zijn, dan komt dit uit het Programma Landbouw. Dit is een eerste stap. Het bijbehorende beleid moet nog gemaakt worden. De provincie zet in op kennisverspreiding, netwerkvorming, gebiedstrajecten en keteninnovaties. Gedeputeerde vindt Bayer een goede partner, omdat dit grote bedrijf ook zoekt naar innovaties in duurzame landbouw. Het is vergelijkbaar met de inzet van Friesland Campina en de Biodiversiteitsmonitor. Deze partners maken verdubbeling van budgetten en versnelling in onderzoek en aantal deelnemende agrariërs mogelijk.
De heer Huiberts heeft de steun van de provincie, met EFRO-gelden en vanuit de Greenport Noord-Holland Noord. Het winnen van de Gouden roerdomp geeft hem een mooi platform om zijn verhaal te doen. Gedeputeerde waarschuwt voor de staatssteungrenzen.
Bij verbeteringen in bloeiende akkerranden worden zeker de insectenstand en de bijenstand beoordeeld. Gedeputeerde doet de suggestie een werkbezoek te organiseren naar het bedrijf in Abbenes dat hij op 14 juni heeft bezocht.
GS gaan aan de slag met het beleid dat uit dit programma voortvloeit. PS stellen hiervoor de kaders vast. De conferentie in het najaar moet een eerste aanzet voor het beleid opleveren.
Gedeputeerde ziet meer in een voortgangsrapportage over het beleidsproces dan in een vast jaarlijks rapportagemoment.
Hij verwacht dat dit najaar alle wachtlijsten voor de bloeiende akkerranden-subsidie zijn weggewerkt. De bodemcoach is een heel goed initiatief.
GS hanteren voorlopig de term "natuurinclusief" en werken aan een definitie. Een van de pilots betreft de vraag of natuurgrond kan worden ingezet voor natuurinclusieve landbouw.
GS werken in het MRA Foodcluster aan het imago van de boeren en de relatie stad-platteland. De heer Bond spreekt deze week de wethouder van Amsterdam, omdat deze stad mee moet doen om volume te maken. Stadslandbouw lost het probleem van het voeden van de stad niet op, maar is belangrijk voor het bewustzijn en de realiteitszin bij de consumenten. Consumenten moeten weten wat voedsel waard is. De prijs van het voedsel bepaalt immers wat een agrarische ondernemer kan. De sector speelt zelf een belangrijke rol in het verbeteren van het imago.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) vraagt hoe PS worden geïnformeerd over de voortgang in het MRA Foodcluster.

De heer **Bond** (ged.) geeft aan dat nu het netwerk wordt opgezet en dat deelname van Amsterdam bepalend is voor het succes van het programma. Als Amsterdam niet meedoet, is er in het najaar nog geen nieuws.
Hij voelt nu nog niet voor het toevoegen van een vergoeding bij landschapselementen, omdat pas later duidelijk is of er een dienst wordt geleverd waarvoor een vergoeding gevraagd kan worden.
De landbouwsector speelt een belangrijke rol in het wereldvoedselprobleem. Gedeputeerde wil reëel zijn over de mogelijkheden. De provincie exporteert naast voedsel al kennis, bijvoorbeeld over zaadveredeling via Seed Valley en over cool logistics. De huidige handelsmissies zijn daar ook op gericht. Het voedselverspil van 30% in Nederland vraagt in dit opzicht ook aandacht.

Mevrouw **Alberts** (SP) meent dat export van voedsel om elders armoede te voorkomen een verouderde insteek is.

De heer **Bond** (ged.) koppelt deze vraag ook aan de discussie over de migratieproblemen. Daarnaast kan Nederland minder exporteren als andere landen meer voedsel produceren. Dat heeft consequenties voor het businessmodel in Nederland.
Hij heeft de btw-bedragen besproken met zijn Tweede Kamerfractie en roept PS op dit ook te doen. Dit moet landelijk worden geregeld in een level playing field.
Hij pleit voor een stap voor stap-aanpak, waarin ook de light-variant een rol speelt, om partijen niet te verliezen. Hij hoopt met de resultaten van de conferentie in het najaar voor het einde van het jaar het begin van beleid te hebben. De nieuwe coalitie en het nieuwe college kunnen daar dan meteen mee door.

TWEEDE TERMIJN
Mevrouw **Koning** (CDA) meent dat de provincie de vergoeding voor natuurinclusieve diensten al in de pilot moet meenemen.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) herhaalt haar zorg over de discrepantie tussen natuurintensief en natuurinclusief binnen NNN en de mogelijkheden die er dan zijn en vraagt of het budget voor de akkerranden indien nodig wordt opgeplust om wachtlijsten te voorkomen. Ook wil ze dat de provincie koplopers steunt en daarbij creatief is met bijvoorbeeld onderzoeksopdrachten om staatssteunperikelen te voorkomen.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) is benieuwd naar de reactie van GS op zijn suggestie om de kortetermijnbelemmering bij omschakeling mee te nemen in het bestedingsvoorstel.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) hoopt dat in het najaar concrete beleidsdoelen zijn benoemd.

De heer **Klein** (CU/SGP) heeft er vertrouwen in dat gedeputeerde indien nodig aanvullend budget heeft en wil in de uitwerking de waardevolle maatregelen en het groeipad benadrukken, zodat bedrijven niet in de light-categorie blijven hangen.

De heer **Bond** (ged.) benadrukt dat het opschalen naar hogere levels het doel is.
In het najaar komen GS met een bestemmingsplan met projecten, als aanzet voor de randen van het beleid. De tijd is waarschijnlijk te kort om het beleid helemaal uit te schrijven.
Gedeputeerde benadrukt dat bedrijven het moeten redden zonder structurele subsidie. Als boeren een dienst leveren die bijdraagt aan een provinciaal beleidsdoel, ontvangen ze uiteraard een vergoeding. Natuurinclusief op NNN-grond is een nieuwe dienst, die nog verder moet worden uitgewerkt.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) hoort dat er dus nog geen harde kaders zijn.

De heer **Bond** (ged.) geeft aan dat GS graag een pilot in NNN-gebied doen om te bezien of daar natuurinclusieve landbouw mogelijk is.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) doet de suggestie om met een revolving fund staatssteun te omzeilen.

De heer **Bond** (ged.) wil deze suggestie in de verdere concretisering van het programma verkennen.

De **voorzitter** concludeert dat motie is afgedaan en rondt de bespreking over het *Programma Natuurinclusieve landbouw* af.

**7. Rondvraag gedeputeerde Bond en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa**

De heer **Bond** (ged.) meldt dat het onderzoek van de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade over wildschade in september gereed is. Hij stelt voor dit in september te bespreken.
De commissie stemt hiermee in.

**8. A-agenda Milieu**

**8a. Milieu: Voordracht zienswijze financiële stukken OD Flevoland, Gooi- en Vechtstreek (OFGV)**
**8b. Milieu: Voordracht zienswijze financiële stukken OD IJmond**
**8c. Milieu: Voordracht zienswijze financiële stukken OD Noordzeekanaalgebied**
**8d. Milieu: Voordracht zienswijze financiële stukken RUD Noord-Holland noord**

De **voorzitter** licht de vier agendapunten toe en geeft ze in één ronde in bespreking. De technische vragen van de SP en 50PLUS over OD IJmond en OFGV zijn beantwoord.

COMMISSIEBEHANDELING
Mevrouw **Jellema** (PvdA) vraagt of de RUD Noord-Holland noord al heeft gereageerd op het onterecht aanmerken van een investering als risico in de ontwerpbegroting en waarom OD IJmond €470 moet terugstorten.

De heer **Struben** (D66) heeft na de toelichting in de technische briefing geen vragen meer en wacht de landelijke evaluatie af.

De heer **Van der Sluijs** (PVV) meldt dat de vier voordrachten als hamerstuk kunnen worden doorgeleid naar PS. Hij hoort wel graag welke inzet OFGV doet op het vlak van energiebesparing en welke regels er zijn voor het terugstorten van overschotten naar de provincie.

Mevrouw **Rommel** (VVD) vraagt of er voor de OFGV inmiddels een goedgekeurde jaarrekening is en hoe de stijging van de kostprijs zich verhoudt tot de efficiencydoelstelling. Ze is benieuwd naar het antwoord op de vraag van de PvdA over het risico bij de RUD.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) adviseert PS alle zienswijzen te volgen.

De heer **De Kam** (CDA) dankt GS voor de technische briefing en meldt dat de vier voordrachten als hamerstuk naar PS kunnen worden doorgeleid. Hij vraagt gezien de krappe arbeidsmarkt extra aandacht voor het personeelsbeleid en werving en selectie bij de OD's.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) kan instemmen met de voorliggende zienswijzen en meldt dat de voordrachten als hamerstuk kunnen worden doorgeleid naar PS.

Mevrouw **De Groot** (SP) merkt op dat haar technische vragen OFGV en RUD Noord-Holland noord betroffen. Ze vraagt waarom de kosten van het geschil tussen Flevoland en OFGV naar rato worden verhaald op alle deelnemers. De voordrachten over OD IJmond, OD NZKG en RUD Noord-Holland noord kunnen als hamerstuk worden doorgeleid naar PS. Wel wil ze weten waarom de beloning van de topfunctionaris in de financiële stukken wordt vermeld als deze nihil is. Ze steunt het amendement van de gemeente Medemblik, waarmee de gemeente haar controlerende rol stevig uitvoert.

Mevrouw **Pels** (GroenLinks) dankt GS voor de informatieve briefing en is blij dat er wordt gewerkt aan één vorm van verslaglegging. Ze uit haar zorg over de krapte op arbeidsmarkt en roept GS op om met de OD's mee te denken bij de werving, omdat de diensten wel geleverd moeten worden. Ze vraagt of het reëel is dat OFGV de opleidingskosten en OD IJmond de personeelskosten verlaagt. Ook wil ze weten welke efficiencyslag de provincie beoogt bij OD NZKG en hoe GS het aangenomen amendement van Medemblik beoordelen. Ze stelt voor het resultaat van de OD's te gebruiken om het weerstandsvermogen aan te vullen.

De heer **Bond** (ged.) legt uit dat het extra bedrag bij de RUD Noord-Holland noord wordt betaald uit de speciale Reserve Omgevingswet.
Uiteraard delen GS mogelijke energiebesparingen ook met de andere OD's.

De afspraak is dat als er geld over is, dit terugvloeit naar de provincie. De provincie heeft extra geld geïnvesteerd in de OD's en een overschot vloeit terug. Dit geldt voor alle bedragen. De efficiencyslag beoogt dit ook.

De heer **Van der Sluijs** (PVV) hoort graag meer over de energiebesparingen.

De heer **Bond** (ged.) zegt toe PS te informeren over de energiebesparingen bij de OD's.
De jaarrekening van de OFGV is inmiddels goedgekeurd.
De provincie heeft de werkambassadeur ingezet voor de werving voor de OD's. GS delen de zorg over de krapte op de arbeidsmarkt, ook gezien de specifieke kennis die nodig is.
De OD's moeten met efficiencyvoorstellen komen.
De meerderheid bepaalt, ook bij de verdeling van kosten van het geschil in Flevoland.
De topfunctionarissen in de OD's zijn wethouders en gedeputeerden. Zij ontvangen voor de OD-bestuursfuncties geen loon.

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt waarom deze post in de financiële stukken staat.

De heer **Bond** (ged.) legt uit dat dit verplicht is.
De besturen van de OD's beslissen over de hoogte van budgetten voor inhuur van derden en opleidingskosten. GS gaan daar niet over. Als de inschattingen niet kloppen en de begrotingen moeten worden opgehoogd, komen de cijfers terug naar PS.
Het amendement van Medemblik is van een individuele deelnemer en moet door het bestuur van de OD worden overgenomen.

Mevrouw **De Groot** (SP) weet dat ook de Noordkop-gemeenten een amendement hebben ingediend.

De heer **Bond** (ged.) geeft aan dat zo'n amendement in het bestuur wordt besproken. Als er een meerderheid is, wordt het opgenomen en uitgevoerd.

De **voorzitter** concludeert dat de *Voordracht zienswijze financiële stukken OD Flevoland, Gooi- en Vechtstreek,* de *Voordracht zienswijze financiële stukken OD IJmond,* de *Voordracht zienswijze financiële stukken OD Noordzeekanaalgebied* en de *Voordracht zienswijze financiële stukken RUD Noord-Holland noord* als hamerstukken worden doorgeleid naar PS van 9 juli 2018.

**9. B-agenda Natuur**

**9a. Natuur/Recreatie/Ruimte: Bespreking Ontwerpwijziging PRV, onderdeel Natuur Netwerk Nederland (NNN)**

De **voorzitter** licht het agendapunt toe en geeft het in bespreking. De technische vraag van het CDA is beantwoord. De strandzonering en kleinschalige ontwikkelingen worden in de commissie RW besproken.

EERSTE TERMIJN
De heer **Van Liere** (PvdD) kan de ontwerpwijziging niet steunen. Hij is bang voor bureaucratisering van het natuurbeleid met de definiëring van natuur als de wezenlijke kenmerken en waarden (WKW). De PvdD zal zeker een amendement indienen op artikel 19 en is benieuwd naar de zienswijzen van de maatschappelijke organisaties.

De heer **Klein** (CU/SGP) vraagt waar voor de PvdD het pijnpunt zit.

De heer **Van Liere** (PvdD) legt uit dat in de verordening de bestemming "natuur" wordt losgelaten, omdat zelfs woningbouw is toegestaan als de WKW maar worden gedefinieerd.

De heer **Bond** (ged.) vraagt waar de heer Van Liere dit leest.

De heer **Van Liere** (PvdD) ziet dit in de formulering van artikel 19. In de huidige verordening wordt expliciet de bestemming "natuur" genoemd. Deze bescherming biedt meer ruimte voor natuurprocessen en hij denkt dat de WKW niet alle mogelijke natuurontwikkelingen omvatten.

De heer **Kramer** (GroenLinks) complimenteert GS met het uitgebreide overleg over de introductie van het WKW-systeem en de gedegen wijze waarop de WKW in kaart zijn gebracht. De WKW bieden ruimte om de natuur te beschermen en recreatieve ontwikkelingen op specifieke locaties toe te

staan, maar hij schort een definitief inhoudelijk oordeel op tot na de zienswijzeperiode. Hij heeft bedenkingen bij de aanpassingen in de huidige verordening en vraagt waarom gemeenten NNN-gebieden een andere bestemming dan natuur zouden moeten kunnen geven. Hij wil voor recreatiegebieden hoogstens de dubbelbestemming "natuur en recreatie" toestaan.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) vraagt of een recreatieschap ook niets mag in NNN-gebieden die alleen uit asfalt bestaan.

De heer **Kramer** (GroenLinks) vindt de WKW een prima handvat en doelt op de wijze waarop de regels in de verordening worden bijgesteld. Een dubbelbestemming zou alleen in recreatiegebieden passen. Hij ziet niets in de combinatie "wonen en natuur" en hoopt dat GS zijn suggestie overnemen. Hij benadrukt dat alleen in uitzonderlijke gevallen sprake mag zijn van inbreuk op de WKW, waarbij dan altijd natuurcompensatie plaatsvindt. De nieuwe Beleidsregels Natuurcompensatie moeten hierop aansluiten.

De heer **Klein** (CU/SGP) is tevreden over het proces en het resultaat. Het is een vooruitgang dat de natuurwaarden in een gebied worden bezien, waarbij meer ruimte voor flexibiliteit wordt gegeven. Deze spannende stap past bij de Omgevingswet, maar moet wel worden geëvalueerd. De ontwerpwijziging kan ter inzage worden gelegd.

De heer **Kramer** (GroenLinks) vraagt of het de heer Klein niet uitmaakt welke bestemming een gemeente in het bestemmingsplan opneemt voor NNN-gebieden.

De heer **Klein** (CU/SGP) denkt dat de formulering vrijwel geen van de WKW afwijkende bestemming mogelijk maakt. Omdat niet duidelijk is hoe dit in de praktijk uitpakt, is het van belang om te evalueren.

Mevrouw **De Groot** (SP) heeft moeite met het voorstel, omdat de provincie met de WKW nog verder lijkt te gaan met het ongebreideld uitnutten van natuur. Ze ziet wel dat de WKW ervoor zorgen dat in NNN-gebied vrijwel geen evenementen mogelijk zijn. Natuurgebieden en cultuurhistorische elementen zijn niet of nauwelijks vervangbaar en moeten met rust worden gelaten.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) meent dat de WKW zijn benoemd voor recreatiegebieden. Dit zijn geen natuurgebieden.

Mevrouw **De Groot** (SP) zegt dat de wijziging heel NNN en dus ook de recreatiegebieden betreft. Ze gaat ervan uit dat bedrijventerreinen en woonwijken niet passen binnen de WKW en vraagt hoe evenementen en festivals worden beoordeeld. Ze pleit voor een goede balans tussen natuur en recreatie en vraagt op welke wijze onderzoek naar de WKW is gedaan.

Mevrouw **De Meij** (50PLUS) complimenteert GS met het vele werk en ziet dat met de aanpassing van artikel 19, het opnemen van de WKW in de PRV, de motie wordt uitgewerkt. Ze is tevreden met de flexibiliteit die het dynamische document biedt. Het doel van de Omgevingsvisie is om gemeenten binnen kaders meer ruimte te geven, wat met de zeer heldere WKW-beschrijving goed kan.

Mevrouw **Koning** (CDA) wil in recreatiegebieden een goede balans tussen recreëren en natuur en kan daarom instemmen met de nieuwe PRV. Deze biedt meer ruimte voor recreatieve activiteiten in recreatiegebieden, terwijl de natuurwaarde voldoende is gewaarborgd met de WKW. Ze vraagt wat het begrip "stilte" betekent bij het realiseren van percelen vochtig hooiland.

De heer **Bouberg Wilson** (ONH) benadrukt dat de balans tussen activiteit en natuur en het toevoegen van een eventuele nieuwe WKW een dynamisch proces is. Het kader biedt hiervoor voldoende ruimte en bescherming, maar hij begrijpt de zorgen die zijn geuit. Hij ziet uit naar verbetervoorstellen die de WKW nog beter beschermen, maar de voorliggende wijziging kan ter inzage worden gelegd.

Mevrouw **Rommel** (VVD) is blij met de uitbreiding van de mogelijkheden van recreatieschappen, die de VVD overigens graag ruimer had gezien.

De heer **Van Liere** (PvdD) vraagt hoever de VVD de natuurwaarden wil uitkleden.

Mevrouw **Rommel** (VVD) wil de natuurwaarden niet uitkleden, maar had in de wijziging graag meer mogelijkheden gezien, in percentages bijvoorbeeld.

De heer **Van Liere** (PvdD) meent dat de herziening van artikel 19 de juridische bescherming van het totale NNN betreft.

Mevrouw **Rommel** (VVD) doelt op de recreatieschappen. Ze gaat ervan uit dat de gemeenten de verantwoording goed kunnen dragen.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) blikt terug op de ontstaansgeschiedenis van het NNN en de invoeging van de recreatieschappen daarin. Toen het natuurbeheer overging van Rijk naar provincie, heeft de provincie de recreatieschappen daarin meegenomen. De recreatie-activiteiten wringen echter met de NNN-regels.

Mevrouw **De Groot** (SP) weet dat bij de start van de recreatieschappen in 1930 nog geen festivals, grootschalige horeca en dergelijke bestonden en vraagt waarom mevrouw Weemhoff deze verbinding legt.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) merkt op dat in 1970 direct al een festival plaatsvond toen Spaarnwoude werd opgericht. De invoeging in het NNN is van veel recentere datum

De heer **Van Liere** (PvdD) hoort een alternatieve geschiedenis, omdat recreatieschappen niet aan het NNN zijn toegevoegd toen het natuurbeheer naar de provincie overging.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) stuurt de heer Van Liere een artikel over de historie toe. GS stellen een systeemwijziging voor, die goed past binnen de visie van D66.

De heer **Van Liere** (PvdD) vroeg om een verduidelijking van het historisch overzicht.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) stuurt hem deze schriftelijk toe en wil haar spreektijd niet besteden aan het ontstaan van recreatieschappen. D66 wil sturen op waardevolle natuurdoelen. Met de WKW is de ecologie en de natuur leidend, maar natuur is flexibel en robuust. Ze vraagt hoe de elementen "cultuurhistorie" en "landschap" binnen de WKW worden beoordeeld. De zienswijzeronde bij de gebruikers is belangrijk om consequenties van WKW in alle gebieden te achterhalen. Een openstaand knelpunt is de uitkomst van het verkenningsjaar, die in de kaders ingepast moet kunnen worden. Ze vraagt hoe GS omgaan met tijdelijke verstoring door evenementen, begrenzen en herbegrenzen en wat de aanpassingen in artikel 19.4 en 19.9 betekenen voor de natuurbescherming en compensatie. Ze verwacht bij de behandeling van het Programma Natuurontwikkeling meer inzicht te krijgen in de signaleringslijst en hoopt dat de zienswijzen input leveren voor de beoordeling van de wijziging.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) merkt op dat het Twiske destijds om puur administratieve redenen aan het NNN is toegevoegd.

Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt hoe de heer Papineau Salm dit beoordeelt.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) geeft een toelichting, geen oordeel.

De heer **Van Liere** (PvdD) merkt op dat voor de EHS een aantal hectares nodig was voor natuurbehoud en dat dit inderdaad administratief is geregeld. Als de natuurwaarden niet worden gehaald, ontstaat voor het gehele plan een probleem. Er moet compensatie plaatsvinden als er aanpassingen zijn in de EHS.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) refereert aan het aparte NNN-traject om natuurhectares toe te voegen. Hij complimenteert GS met de wijze waarop PS betrokken zijn. Hij wil dat de "significante aantasting" duidelijk wordt beschreven, inclusief voorbeelden, en vraagt of gemeenten voldoende kennis in huis hebben voor de nieuwe beoordelingsrol. Verder roept hij GS op om de termen "WKW" en "NNN" duidelijk te uit te leggen om onbegrip te voorkomen.

De heer **Bond** (ged.) benadrukt dat de natuur niet wordt losgelaten met de formulering van artikel 19. Het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) staat bijvoorbeeld geen bebouwing toe. Er is geen aantasting in oppervlakte, samenhang of waarde in NNN-gebied. Op deze aspecten wordt altijd een ecologische toets gedaan. GS willen de natuur niet loslaten.
In de geest van de Omgevingswet belegt de provincie decentraal wat kan en centraal wat moet. De gemeenten krijgen begeleiding bij hun nieuwe taak.

Een goede beschrijving van de WKW draait om ecologie. Significante aantasting is een ecologische beoordeling.
De wens van de SP voor de recreatieschappen is in de Ontwerpwijziging opgenomen. Het is niet wenselijk om een onderscheid te maken tussen NNN-gebied dat recreatiegebied is en NNN-gebied dat dit niet is. Artikel 19 geldt voor het gehele NNN.

Mevrouw **De Groot** (SP) meldde dit zojuist aan de heer Papineau Salm.

De heer **Bond** (ged.) zegt dat de SP dus blij kan zijn met de ecologische toets op evenementen. Significante vermindering of aantasting van oppervlakte van NNN of de samenhang tussen de gebieden kan en mag niet. Het Barro is een belangrijk kader.
GS zijn erg benieuwd naar de uitkomsten van de zienswijzeperiode en hebben vooraf overlegd met de TBO's en de NBO's over de cultuurhistorische elementen en de landschapselementen.
Hij zegt toe de vraag van het CDA over de combinatie van stiltegebied en vochtig hooiland-percelen schriftelijk te beantwoorden.
Gedeputeerde benadrukt dat de ontwerpwijziging een grote beschermingswaarde voor natuur biedt. Hij denkt dat de betrokken deskundigen het verschil tussen WKW en NNN kennen, maar GS beraden zich op gepaste communicatie hierover.

TWEEDE TERMIJN
De heer **Kramer** (GroenLinks) merkt op dat de WKW meerwaarde en meer duidelijkheid geven, maar vraagt waarom gemeenten ruimte krijgen om de formele bestemming te wijzigen.

Mevrouw **De Groot** (SP) sluit zich aan bij deze vraag en herhaalt haar vraag over de wijze waarop het onderzoek naar de WKW is gedaan. Ze merkt op dat er geen nieuwe hectares meer kunnen worden toegevoegd aan het NNN.

De heer **Bond** (ged.) vraagt hoe het huidige NNN is ontstaan.

Mevrouw **De Groot** (SP) vult aan dat het NNN bestaat uit gerealiseerde en niet gerealiseerde gebieden. Daarbuiten kan geen NNN meer worden benoemd.

Mevrouw **Weemhoff** (D66) mist enkele gebieden in de overzichten, bijvoorbeeld delen van Spaarnwoude en enkele golfterreinen.

De heer **Bond** (ged.) beziet de weergave van deze gebieden.
Het verschil in bescherming tussen NNN-gebied en de recreatiegebieden daarbinnen valt weg. Alle gebieden worden in de nieuwe aanpak gelijkgeschakeld.
De provincie realiseert 250 ha NNN per jaar. De afspraken tot aan 2028 staan op de kaart.

Mevrouw **De Groot** (SP) refereert aan een rapport van de Randstedelijke Rekenkamer waarin kritiek wordt geuit op het niet meer extra realiseren van NNN als er NNN wegvalt. GS hebben aangegeven dat buiten het nu voorgenomen NNN geen uitbreiding meer mogelijk is.

De heer **Papineau Salm** (PvdA) merkt op dat bijvoorbeeld de Pettemerduinen zijn toegevoegd.

De heer **Bond** (ged.) is het niet eens met mevrouw De Groot. Haar beeld is niet correct.
Het onderzoek naar de WKW is gedaan op basis van documenten en met input uit bijeenkomsten.

De **voorzitter** rondt de *bespreking over de Ontwerpwijziging PRV, onderdeel Natuur Netwerk Nederland (NNN)* voor dit moment af.

**10. Rondvraag gedeputeerde Tekin en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa**
De **voorzitter** meldt dat vraag van de heer Klein schriftelijk wordt beantwoord.

**11. Sluiting**
De **voorzitter** sluit de vergadering om 16.40 uur.